

Revolucionarni teror

Prema budućnosti koja bi mogla biti bliska

Errico Malatesta

1924.

Moj člančić „Protiv neumjerenosti jezika”¹ iz prethodnoga broja izazvao je nekoliko kritika koje su nadišle početni povod polemike i postavile opći problem revolucionarne taktike. O tom je pitanju uvijek potrebno iznova raspravljati jer o zaključku te rasprave može ovisiti sudbina nadolazeće revolucije.

Neću govoriti o mogućim načinima borbe i rušenja tiranije koja danas tlači talijanski narod. Predlažemo tek jednostavno razjašnjenje ideja i moralnu pripremu za skorbu ili dalju budućnost, jer za sada nam ne preostaje ništa drugo. Uostalom, kada bismo vjerovali da je kucnuo čas za akciju... govorili bismo još i manje.

Dakle, samo ću se hipotetski baviti sutrašnjicom jednoga pobjedonosnog ustanka i metodama nasilja koje bi neki voljeli upotrijebiti za „dijeljenje pravde” i koje smatraju nužnima u obrani revolucije od neprijateljskih zamki.

Ostavimo po strani „pravdu” jer ona je relativan koncept koji je uvijek služio kao pretpostavka svih tlačenja i svih nepravdi i koji često ne znači ništa drugo osim osvete. Mržnja i želja za osvetom nezaustavljivi su osjećaji koje tlačenje budi i hrani, i premda u oslobođanju od jarma mogu biti korisna sila, kad jaram ne valja zamijeniti nekim novim jarmom, nego slobodom i bratstvom među ljudima, one su destruktivne. Zato se moramo potruditi pobuditi one uzvišene osjećaje koji potiču energiju gorljive ljubavi za dobrim, uz oprez da ne slomimo poticaje dobrih i loših čimbenika koji su potrebni za pobjedu. Ako bi za bolje usmjeravanje mase bila potrebna kočnica koja bi se pretvorila u novu tiraniju, dopustimo da ona djeluje kako je strasti vode, ali zapamtimo da mi, anarhisti, ne možemo biti ni osvetnici ni „djelitelji pravde”. Mi želimo biti osloboditelji, pa kao takvi moramo i djelovati propovijedanjem i primjerima.

Pozabavimo se sada najvažnijim pitanjem koje su pred nas u ovoj raspravi postavili moji kritičari: obranom revolucije.

I dalje ima mnogih koji su fascinirani idejom „terora”. Njima se čini da su giljotina, streljanja, masakri, deportacije i zatvor („samo sila i zatvor”, rekao mi je nedavno jedan od najpoznatijih komunista) moćno i nužno oružje revolucije te vjeruju da su mnoge revolucije propale i nisu dale očekivani ishod upravo zbog dobrote i „slabosti” revolucionara koji nisu dovoljno progonili, potiskivali i ubijali.

Riječ je o aktualnoj predrasudi u nekim revolucionarnim ambijentima koja potiče iz retorike i falsifikacija povijesti apologeta Velike francuske revolucije koju je posljednjih godina oživjela boljševička propaganda. Istina je sasvim suprotna: teror je uvijek bio oružje tiranije. U Francuskoj je poslužio zloj Robespierreovoj tiraniji te je otvorio put Napoleonu i reakciji koja je uslijedila. U Rusiji je progonio i ubijao anarhiste i socijaliste, masakrirao pobunjeno radništvo i seljaštvo te je zaustavio revolucionarni zamah koji je zaista mogao otvoriti novu eru civilizacije.

Oni koji vjeruju u revolucionarnu, oslobađajuću djelotvornost represije i okrutnosti imaju isti nazadni mentalitet pravnika koji vjeruju da je moguće izbjeći zločin i svijet učiniti moralnijim teškim kaznama.

Kao i rat, teror budi atavističke životinjske sentimente koje još slabo pokriva premaz civilizacije i na površinu iznosi najgore elemente prisutne u populaciji. Umjesto da posluži obrani revolucije, on je diskreditira, čini mrskom masama te nakon određenoga razdoblja okrutnih borbi nužno dovodi do onoga što bi danas nazvali „normalizacijom”, odnosno do legalizacije i daljnje perpetuiranja tiranije. Bilo da pobijedi jedna ili druga strana, uvijek dođe do utemeljenja snažne vlasti koja jednima osigurava mir na račun slobode, a drugima prevlast bez previše opasnosti.

Dobro znam da anarhisti teroristi (oni rijetki koji postoje) odbacuju svaki organizirani teror koji provode plaćeni agenti na zapovijed vlasti i žele da masa sama izravno usmrti svoje ne-

¹ „Contro le intemperanze del linguaggio”, *Pensiero e Volontà* (Rim) br. 18 (15. rujna 1924.)

prijatelje. Ali to bi samo pogoršalo situaciju. Teror se može sviđati samo fanaticima, a posebno odgovara onim pravim zlobnicima žednima novca i krvi. Ne treba idealizirati masu i zamišljati je sačinjenu od jednostavnih ljudi koji ponekad mogu počinuti ekscese, ali koje uvijek vode samo dobre namjere. Panduri i fašisti služe buržoaziji, ali rađaju se u njedrima mase.

Fašizam je prigrlio mnoge zlotvore pa je time donekle preventivno očistio polje na kojem će se zbiti revolucija. Ali ne treba vjerovati da su svi duminiji² i svi rossiji³ fašisti. Postoje oni koji zbog ma kojega razloga nisu željeli ili nisu mogli postati fašisti, ali u stanju su u ime „revolucije” učiniti ono što fašisti rade u ime „domovine”. Uostalom, kao što su siledžije svih režima uvijek bili spremni ući u službu novih režima i postati njihovo najgorljivije oruđe, tako će se današnji fašisti požuriti proglasiti anarhistima ili komunistima ili što li već bude trebalo, samo kako bi mogli nastaviti komandirati i iskazivati svoje zle instinkte. Ako to ne budu mogli raditi u svojim zemljama jer su znani i kompromitirani, otići će biti revolucionari negdje drugdje gdje će se nastojati probiti prikazujući se nasilnijima i „energičnijima” od drugih i nazivajući one koji revoluciju koncipiraju kao veliko djelo dobrote i ljubavi mlakonjama, reakcionarima, „vatrogascima” i kontrarevolucionarima.

Revoluciju svakako treba braniti i razvijati neumoljivom logikom, ali ne može je se braniti sredstvima proturječnim njezinim ciljevima.

Glavno sredstvo obrane revolucije uvijek će ostati otimanje sredstava ekonomske nadmoći buržoaziji, naoružavanje svih (dokle god neće biti moguće da svi odbace oružje kao nepotrebne i opasne igračke) i privlačenje pobjedi svekolike mase stanovništva.

Kad bi radi pobjede bilo potrebno iznijeti nasilje na trgove, radije bih bio poražen.

² Amerigo Dumini (1894. – 1967.), talijanski fašist, odgovoran za ubojstvo Giacoma Matteottija, lidera Ujedinjene socijalističke partije (Partito Socialista Unitario, PSU), 1924.

³ Cesare Rossi (1887. – 1967.), talijanski fašistički lider. Političku karijeru počeo je u Socijalističkoj partiji (Partito Socialista Italiano, PSI), zatim je bio član sindikata Unione Sindicale Italiana. 1914. pridružuje se Fasci di Azione Rivoluzionaria, a 1919. Fasci italiani di combattimento.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Revolucionarni teror
Prema budućnosti koja bi mogla biti bliska
1924.

Pensiero e Volontà (Rim) br. 19 (10. listopada 1924.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net